

סיכום מאמרי הרבי

דברים-חזון

ציון במשפט - תשט"ו

הודאה, אהבה, ברכה

המאמר מיוסד על ד"ה זה שבאור התורה. קודם לכן בשיחה אמר שהמאמר מלקו"ת נמצא בביכל עם הגהות הצ"צ משני זמנים שונים (לפני תר"ח ומתרכ"א) וכיון שמוסתמא למדו כולם את המאמר ובפרט שהחסידישע פרשה דשבווע זה קצרה לכן יאמר את המאמר בקיצור.

"כל זמן שהנשמה בקרבי מודה אני", הודאה אינה השגה אלא למעלה מטו"ד לכן ישנו אצל כאו"א מישראל. הודאה אינה על מחלוקת בגוף אלא הודאה על האמת שבדיעה העליונה שלמעלה יש ולמטה אין. מודים גימ' מאה כי לא די בהודאה (נהי"מ) אל צ"ל ברכה (בינה), מאה ברכות המשכות וגילוי למטה. הממוצע ביניהם הוא ואהבת, (כללות המדות, חג"ת), וכדי לבוא לואהבת צ"ל "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך", יפה שעה א' בתשובה ומעש"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, כולל גם ימות המשיח ותחנה"מ ימים שאין בהם חפץ שהם גילוי שמו הגדול הארה בלבד ובעוה"ז ממשיך עצמות. בהתבוננות בכ"ז יבוא לאהבה היא הממוצע בין הודאה לברכה ותעלה הנשמה למדר"י נעלית ביותר.

כ"ז כפי שצ"ל אבל כשאנו כן הנה כתיב: "ציון" יחידה, אין בה לעו"ז אלא שהיא בהעלם "במשפט תפדה" הלכות התורה, לבוש מחשבה ודיבור. "ושביה" נר"ג, שיש בה לעו"ז, "בצדקה" כפשוטו להחיות רוח שפלים, לבוש המעשה.

משפט בשלשה, התכללות ב קווי"ן ע"י קו האמצעי שלמעלה משניהם מגיע לעצם הנשמה ציון. לכן גם בג' דפורענותא מסיים הפטורה בשורה אחרונה (כמו בשטר שמורה על כל תוכנו) בנחמה, קו הג' שלמעלה מב' קוין ופועל שגם בגלות יהיה ציון במשפט תפדה וגו'.

ציון במשפט - תשח"י

ע"י תורה נעשה יחוד תמידי כמו בביהמ"ק

אמרו רבינו בשבת חזון שהיה ת"ב נדחה בחדרו הק' לפני התפלה. ברובו מיוסד על מאמר אדמו"ר מהר"ש מש"פ מטו"מ תרל"ד (בתורת שמואל ע' דעו ואילך ללא ד"ה).

"ציון במשפט תפדה" כי לימוד התורה היא התחלת העבודה דפדיון והשבה. ביהמ"ק ותורה הם ענין אחד, משחרב ביהמ"ק אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה. בביהמ"ק לא ענו אמן אלא בשכמל"ו. אמן הוא המשכת יחוד הוי' ואלקים למטה בעוה"ז, "ברוך אתה ה' אלקינו", בביהמ"ק מצד עצם עניינו היה בו יחוד זה בגילוי, גם בהגבלת הטבע האיר אור הבל"ג, לכן לא הצריכו לענות אמן. משחרב ביהמ"ק אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד אמות של הלכה כנגד ד' אותיות שם הוי'. ע"י לימוד התורה ביר"ש שבא ע"י פנימיות התורה ממשיכים יו"ד, סוד שבתורה, בבי"ע, הו"ה, (פשט רמז דרוש) כאשר לימוד פר"ד התורה איז דורכגינמען (חדור) מיט סוד התורה ממשיך שם הוי' פנימי' אצילות בבי"ע, משא"כ תורה לבד היא בבריאה לכן נקראת מתנה שהיא ל' פירוד.

אלא שעתה אין היחוד תמידי, לכן בביהמ"ק אמרו בשכמל"ו במקום עניית אמן כדי שגילוי זה יבוא באופן שאין לו הפסק, למעלה מענין "אינו זו לעולם" שאפשר שיהיו בו שינויים והפסק.

אלה הדברים - תשכ"ה

תוכחה גלויה ונסתרת, נגלה ופנימיות התורה

חלק מהשיחה בלקו"ש ח"ט דברים (ב) הוא תוכן מאמר זה, בעת אמירתו הזכיר שהוא מיוסד על אור התורה להצ"צ שהדפסתו מוסיפה בקיום הייעוד שיהפכו ימים אלו לששון ולשמחה.

לישראל די ברמז בלבד להוכיחם, כמפורש בתחילת הפרשה, מ"מ מצינו בכ"מ (פ' עקב) שמשה מוכיחם גם בגלוי. ישנם ב' מיני תוכחות גלויה ונסתרת: גלויות לתיקון זו"נ, ו"ה נגלות, לתקן ולעורר נר"ג, פנימיות הנפש, התגליא. ונסתרות נמשכים מגבורות דאו"א, י"ה הנסתרות. לתקן ולעורר חי' יחידה, אור מקיף, אתכסיה שהאדם. י"וד וקוצו של יו"ד,

ב' העניינים באו בפסוק "לכו נא ונוכחה יאמר ה' גו'": א. "כשגלג לבינו", לבושי כתלג חזיר, יגמה"ר, עבודה דנר"ג, תוכחת מגולה ב. "כצמר יהיו", שער רישי' כעמר נקא, עצמי, עבודת ח"י, תוכחה נסתרת. כל זה נפעל ע"י "לכו נא ונוכחה", תוכחה גלויה ע"י גליא דתורה ותוכחה נסתרת ע"י פנימיות התורה ומתקן גם למי שנכשל רח"ל ב"די זהב" כי פועל התהפכה חשוכא לנהורא. גם מי שפגם ב"תפל ולבן" שתפלו על המן שהוא לבן, פשיטות, בל"ג כולל כל הטעמים. הנה בכח פנימיות התורה לתקן גם לאלו שלא חפצו בזה ופגמו בכוחות הנסתרים שבנשמה. כי המאור שבה מחזירו למוטב.

אלה הדברים - תשל"ו

תוכחה ברמז ובגלוי, עבד פשוט ועבד נאמן

מאמר זה נאמר בליל ערב ר"ח מנחם אב. המאמר מקשר ד"ה זה מהמשך תרס"ו בקשר לשנת השבעים לאמירתו עם תוכן הפסוק ציון במשפט תפדה. בהמשך לזה נאמר בשבת חזון המאמר ד"ה ציון במשפט (מוגה) יופיע להלן.

תכלית התוכחה היא לפעול על השומעים א"כ מדוע הוכיח משה בפ' דברים בהעלם ורמיזה, ולא כבפ' עקב שם מוכיח בגלוי ובפרטיות.

תורה (שבכתב ושבע"פ, משפט) הוא כמו רמיזה והעלם לגבי מעשה המצוות בפועל ובפרט צדקה שהם בגילוי.

בהמשך רס"ו מבאר ב' סוגים ודרגות כללים בעבודת האדם לשמש את קונו: א. עבד נאמן, תכלית העילוי. ב. עבד פשוט תכלית הפשטות. הם ב' העניינים בפסוק ציון במשפט תפדה ושיבה בצדקה: ציון, עצם הנשמה, יחידה, לא שייך בה שביה, צריכה רק פדיה שתאיר בגלוי ע"י תורה אור. ושיבה, כוחות הגלויים, נר"ג חיה. שייך בה שביה, פדייתה היא ע"י צדקה כללות המצוות.

במדרגת ציון, יחידה, עבד נאמן, היפך הרצוי שייך אצלו רק ברמז לכן תוכחה ברמז. אבל בכוחות הגלויים, עבד פשוט, שייך גם שיגיע לפועל במדומ"מ לכן צריכה התוכחה לבוא בגילוי ובפרטיות ועיקר עבודתו בפועל צדקה.

לכן לאחר הסרת המניעה של מלכי האומות סיחון ועוד בעמדם להיכנס לארץ טובה ורחבה שגושה ואוירה טהור, הוכיחם משה.

בב' אופנים לב' סוגים ולב' דרגות בישראל להעלותם לבחי' נעלית יותר, למדרגת "מוצאיהם" הב' שלאחר "מסעיהם" (שנתבאר במאמר שלפניו).

סיכום מאמרי הרבי

דברים-חזון

כיון שלא ברשיעי עסקינן, בהתבונן האדם בכל זה יבוא לידי הכרה והרגשה "כחדשים ממש" והמרירות תהיה מזה שגילוי אוא"ס אינו ניכר בגלוי עדיין והשמחה תהיה על שנמשך האור, כמו אדם שיש לו תיבה סגורה מלאה אבנים טובות ומרגליות ושמה בה מאוד אף שאינו רואה אותם.

אך לפעמים אינו כן, זהו גלות ניצוץ אלקי בנה"ב, לפעמים אינה בשביה ממש אלא רק בהעלם או "במשפט תפדה", אבל לפעמים כוחות נפשו הם בשביה או "שביה בצדקה".

ציון היינו עצם הנפש וכוחותי' לא שייך בהן שבי' ממש כי הוא סימן על עצם הדבר וחלק ממנו "סימנא בעלמא" לכן די לפדותה במשפט, הלכות ובפרט משניות. אבל כאשר ב' חללי הלב הם בשביה צריכים לפדותם בצדקה כפשוטו בחי' תחתונה, עי"ז נגאלין מיד.

חזון ישעיהו - תש"ל

נבואה בלשון "חזון" היא הקשה ב' הלשונויות של נבואה "חזות קשה", אבל בסופן ניתוסף עילוי גדול בדברי נחמה, עד שכבר בתוכחה עצמה יש דברי נחמה בסיום ההפסדה בפסוק ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה.

המושך המאמר מכאן ואילך תוכנו דומה להא דלעיל ד"ה ציון במשפט.

ציון במשפט - תשל"ד

איכה יעיב באפו וגו', למעליותא

על ידי משפט וצדקה (שני אריסין) בזמן הגלות ממשיכים י"ג מידות הרחמים ולמעלה מזה, כי ע"י הירידה באים לעלייה גדולה יותר. כל זה מרומז בפסוק "איכה יעיב באפו וגו'" ברשימות הצ"צ מפרש פסוקי מגילת איכה למעליותא ע"ד התוכחות שבתורה (כידוע שירמי') הנביא גלגול של משה רבינו ושניהם נתנבאו באיכה).

"יעיב" הוא בחינת עב וענן דקדושה, בחי' נעלית ביותר, ולא יכול משה לבוא וגו' כי שכן עליו הענן, מי אלה (חיבור מ"י עדאתכ"ס עם אלה שמות בני') כעב תעופינה, בהמשכת בחי' עב, ולמעלה מזה ומשה נגש אל הערפל במ"ת.

עי"ז נעשה "איכה", חיבור א"י (י' ספירות (גם הגנוזות) עם א' שלמעלה מהם) עם כ"ה, מלכות, ע"י בירור עב וענן דקלי', ענין התשובה.

"באפו" גבורות דקדושה בעבודת התשובה, אז ער זאגט זיך אפ פון זיך און פון אלע זיינע עניינים (מסלק את עצמו מכל ענייניו) ורוצה לשוב אל ה'.

"בת ציון", מעלת כנסת ישראל לעת"ל, רני ושמחי בת ציון, לא זו מחבבה עד שקראה בתי.

"השליך משמים ארץ תפארת ישראל", ע"י הירידה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא בבת אחת נתוסף בתפארת ישראל (בצדיקים שעבודתם בסדר והדרגה) מעלת התשובה באופן של השלכה, ע"י

הסדר בפסוק ציון במשפט תפדה וגו': התחלת העבודה להביא את הגאולה הוא ע"י לימוד התורה "במשפט" ונוסף לזה קיום המצוות "צדקה" כמ"ש "עשיתי משפט וצדק בל תניחני לעשקי" להנצל משונאי ישראל, סיום הכתוב "ושבר פושעים וחטאים יחדו ועוזבי ה' יכלו", משפט וצדקה מכלים את שונאי ישראל ונעשה פדיון בנה"א-ציון והשבה בנה"ב-ושביה.

ציון במשפט - תשכ"ט

עבודת אנשים פשוטים תגרום בנין ביהמ"ק

מיוסד על מאמר מאדמו"ר מהר"ש, מאה שנה, ד"ה בכה תבכה תרכ"ט כמבואר בפנים.

"שביה" הם אנשים פשוטים תהי' גאולתם בצדקתו של הקב"ה בלי הגבלות כלל. מיד הן נגאלין. אבל "ציון" העוסקים בתורה תהי' גאולה במשפט מן הדין בהגבלה. מקשר זה עם ד"ה בכה תבכה תרכ"ט המבאר חורבן ב' המקדשות בגלל העדר היחוד ומניעת השפע בה' עילאה וה' תתאה בהסתלקות היו"ד והו"ו מהן. העדר קיום תומ"צ בפועל, הנגלות לנו. גם עתה שלא נבנה ביהמ"ק כאילו נחרב בימינו ב' המקדשות, מ"מ עיקר החסרון הוא העדר היחוד בו"ה. כדי לבוא בירושלים של מעלה (יחוד או"א) צריך להכנס קודם בירושלים של מטה (יחוד זו"נ) לכן מניעת השפע מה"ה תתאה היא עיקר סיבת החורבן וצ"ל יחוד ו"ה קודם י"ה.

כל זה קשור עם ספר דברים שמושה מפי עצמו אמרה ובו מבוארים עניני תומ"צ הלכה למעשה. בשונה מד' ספרים שלפניו שהוא משלישי המדבר, עצמות המאציל אמרו, משא"כ דברים ספר חמישי, ה' תתאה מלכות, (או ספר שביעי, חצבה עמודי' שבעה, מלכות דו"א) שרשה בכתר, רצון העליון, כדי להמשיך למטה צ"ל המושכה נעלית יותר בתורה. מעלת שביה בצדקה.

"ציון" הם העוסקים בתורה, י"ה יש חילוקים, כי אין שכל זה מתפעל משכל חבירו. אבל "שביה", ו"ה נגלות קיום תומ"צ בפועל כל ישראל שווים, עבודת אנשים פשוטים, בצדקתו של הקב"ה בלי הגבלות כלל, פועלים בנין ביהמ"ק, עד שאפילו דומם גשמי וועט אנהערן (ירגיש) כי פי' ה' דיבר.

ציון במשפט - תש"ל

התבוננות בירידת הנשמה גורם שמחה ומרירות אמיתית

המאמר הזה קטן הכמות מבאר תמצית דברי אדמו"ר הזקן בלקו"ת בד"ה זה. לאחרונה י"ל מאמר זה בד"ה שונה, חזון ישעיהו וגו' שהיא כנראה הנחה אחרת בסגנון אחרת וראה להלן.

הנשמה ירדה מבחינת חי', חכמה שבנפש בה שורה קדושה נעלית, הוא לבדו ואין זולתו, לבחינת שמיעה, עד שירדה למטה ונתלבשה בנפש דנפש דעשיה לעסוק בתורה ומצוות גשמיים, כי דווקא עי"ז נמשך עצמותו ית'.

"נשמה שנתת בי טהורה היא" לפני הצמצום ו"אתה" עצומה" "משמרה" באופן של מקיף אבל "בקריבי" בפנימיות, כל זה קודם עבודת היום, אח"כ בעסק התומ"צ כל היום נמשך בה עצומה.

סיכום מאמרי הרבי

דברים-חזון

ציון במשפט - תשל"ו (מוגה)

רק בעבודה בל"ג מגיעים להיות חדשים בכל יום

מאמר זה הגיהו לכבוד שבת חזון תשמ"ט והוא יוצא מהכלל בבהירות ההשכלה באותיות הסברה להבין איך אפשר להגיע להרגש אמיתי שבכל יום יהיו בעיניך כחדשים ועד לחדשים ממש.

ב' שאלות נפלאות: א. מדוע כותב בלקו"ת שאם אינו כחדשים אז ודאי שהמרידות והשמחה הם מענייני עוה"ז? ב. מדוע רק אם יתבונן שקיום תומ"צ ממשיך עצמות יהיה כחדשים. הרי גם אם יתבונן בשכר שבעוה"ב יהיה לו חיות גדול בתומ"צ?

ומבאר, כדי להיות כחדשים בכל יום הוא ע"י גילוי בחינה שלמעלה משינויים, אור הסובב שלמעלה מהתלבשות, "אנכי מצוך היום", ע"י גילוי עצמות שאינו בגדר גבול ובל"ג מחבר סובב וממלא, א. גילוי הסובב פועל בפנימי האדם, ב. מחבר שינוי עם העדר השינוי. חיבור "חדשים" עם "בכל יום".

ע"י יחוד סובב וממלא, הוי' ואלקים, מגיע לאדם הכרה שעניני הגוף ששרשו משם אלקים הם רק עבור הנשמה ששרשה משם הוי', לזה כתב בלקו"ת דדווקא ע"י קיום תומ"צ באופן זה אין ענייני עוה"ז תופסים מקום לגביו. אבל כשמקיים תומ"צ בלי גילוי אור הבל"ג נמשך מזה השכחה וכו'. גלות שייך לשכחה "למה לנצח תשכחנו", זה קשור עם מ"ש בהפטר "ידע שור קונהו גו' ישראל לא ידע עמי לא התבונן", האריז"ל מפ' על חטא העגל, הסיבה לזה היה מפני שלא התבוננו בעניינים שלמעלה מהעולם והיתה עבודתם בהגבלה.

ביאור הצ"צ "זכור הוי' מה היה לנו", כאשר שם הוי' (מ"ה) נעשה אלקים (בג' לנו) העצה לזה היא "זכור הוי'", העבודה באופן של זיכרון. פי' הבעש"ט, ע"י גילוי מ"ה דהנשמה שלמע' מהתלבשות באים לעבודה דזכור למע' מהגבלה.

כמו"כ "ציון" היא הנשמה למע' מהתלבשות, לא שייך בה שביה רק גלות ("ותאמר ציון עזבני ה'") הפדיה שלה במשפט, תורה. "ושביה", הנשמה שבהתלבשות היא בשביה בנה"ב, ("ואד' שכחני") שייך בה שכחה והפדיה שלה היא בצדקה, כללות המצוות.

ציון במשפט - תשל"ט

עבודה עתה בג' קוין גורם שלמות בציון לעת"ל

העבודה דבכל יום יהיו בעיניך כחדשים (או חדשים) ע"י התבוננות בשמע ישראל הוי' אחד ואהבת צריך לפעול בכל ג' העניינים שבהמשך הפרשה:

ושננתם, לימוד התורה. וקשרתם, קיום המצוות. וכתבתם על מזוזות, העבודה בענייני הרשות, ה' ישמור צאתך ובואך מעתה ועד עולם.

ציון כפשוטו היינו העיר עצמה אבל הצ"צ כותב שזה דוחק קצת ומבאר ע"פ הירושלמי דהיינו ישראל מהכתוב "ולאמר לציון עמי אתה" וזה בא להם ע"י העבודה בג' הקוין: תורה, ואשים דברי בפך. גמ"ח, בצל ידי כסיתיך. עבודה, לנטוע שמים וליסוד ארץ, אז ולאמר לציון עמי אתה. ציון היינו פנימיות הלב, יחידה, שכל מציאות האדם הוא ציון וסימן לעניינים שלמעלה כמו רשב"י שאמר אנא סימנא

עבודה למעלה מהשתל' בנפש האדם (תשובה) ממשיך אור למעלה מסדהש"ת, בחי' איכה יעייב.

"ולא זכר הדום רגליו ביום אפוי", לעת"ל תהיה ההשפעה למלכות שלא ע"י ז"א, (הדום רגליו, מילה דאברהם, יסוד ז"א), ע"ד ר"ח שהמלכות נשארת במקומה, הקו יהי' נוגע ודבוק גם בתחתית העיגול.

ציון במשפט - תשל"ה (א-מוגה)

פדיית הנפש וכוחותיה בג' הקוין דתורה עבודה וגמ"ח

באותה שנה היו שלשה מאמרים בהתוועדויות של ר"ח, כולם בתחילת ההתוועדות: א) ליל אדר"ח אדר, ד"ה ויקחו לי תרומה. ב) ליל אדר"ח אייר, ד"ה ובראשי חדשיכם. ג) מאמר זה מלייל ר"ח מנ"א, צוה לנגן והתחיל לזרז הניגון והתחיל באמירתו. עוד קודם לת"ב יצא המאמר מוגה יחד עם המאמר של שבת חזון דלהלן. דבר יוצא מהכלל באותן הימים.

בנשמת האדם ב' דרגות, העצם וכוחותיה. עצם הנשמה, פנימיות הלב, לא שייך בה שביה אלא גלות ומתגלה ע"י ג' קוין דתורה עבודה וגמ"ח, עי"ז כל מהותו הוא "ציון" וסימן לענייני מעלה. אבל אם חסר בעבודה זו פועל גם בעצם הנשמה וצריך פדיה מדברים המכסים (אף שאינו בשביה) ע"י עסק התורה שהיא למטה כמו למעלה. אבל פדיית כוחות הנשמה המתלבשים בגוף, בשביה, הוא ע"י צדקה, כללות המצוות שהתלבשו בגשמיות.

בעבודה הוא החילוק בין בעלי תורה, צדיקים, יששכר, לבעלי מצוות, בע"ת, זבולון. בעולמות החילוק הוא בין אצילות (אץ ישראל) ובי"ע (ארץ העמים). כמו"כ ב"שנה" הוא החילוק בין זמן הקיץ לזמן החורף. בכא"א צריך להיות עבודה בכל הג' קוין ובסדר הזה. לכן קבעו הפטרה זו בשבת לפני ת"ב כדי להקדים רפואה למכה כדי שהתורה והצדקה יפעלו הפדיה בפועל הוא ע"י תפילה קו העבודה. פדאני ממש באופן דפדה בשלום נפשי.

ציון במשפט - תשל"ה (ב-מוגה)

מעלת הפדיה ע"י מעשה

ב' פירושים בפסוק ציון במשפט תפדה וגו'. א. פנימיות הלב, פדייתה ע"י תורה, וכוחותיה שבשביה פדייתן בצדקה. לפירוש זה הפדי' במשפט הוא למעלה משביה בצדקה. ב. ציון, צדיקים, פדייתם ע"י תורה, ושביה היינו תשובתם היא בצדקה. כי נקודת ציון שבנוקבא צריכה פדיה מהחיצונים להעלותה למקומה הראשון. לפירוש זה ושביה בצדקה הוא למעלה באין ערוך מבמשפט תפדה. אבל שני הפירושים שייכים ביניהם. כי לפי' הא' תלמוד גדול ולפי' הב' מעשה גדול כפי שיהי' לעתיד, ובכמה ענינים ישנו גם עכשיו כמו מה שמבטלין ת"ת מפני מצוה שא"א לעשותה ע"י אחרים, הטעם שמדגישים מעלת המעשה כי הגילויים דלעתיד לבוא תלויים במעשיו ועבודתו בזמן הגלות שאז יהיה מעשה גדול, כמבואר באגה"ק שבעקבתא דמשיחא עיקר העבודה היא צדקה.

סיכום מאמרי הרבי

דברים-חזון

ציון במשפט - תש"מ"א (מוגה)

יתרון האור מעליית הגוף לעת"ל

ישראל נקראים ציון ע"ש שמצוינים בעסק התומ"צ. פדייתם במשפט ע"פ שורת הדין. אבל "ושביה" אלו שאינם עוסקים בתורה, פדייתם היא בתורת צדקה, למעלה מהגבלה דמשפט. עוד פירוש "ושביה" לשון השבה מהגלות, מורה שגם קודם לזה לא היו בגלות ממש, רק במקום הגלות בלבד וקאי על הנשמה שאין שייך בה גלות מ"מ צריכה להשבה.

העליה היא לפי ערך הירידה, כיון שעיקר הירידה בגלות הוא בהגוף, גם עליית הגוף לעת"ל תהיה נעלית יותר מהעליה שתהיה בנשמה, כי עליית הנשמה היא מיתרון האור הבא ע"י החושך, ועליית הגוף היא מיתרון האור שבחשך עצמו, אמנם הנשמה תהא ניונת מהגוף ותקבל ממנה גם יתרון זה.

עילוי הגוף הוא ע"פ שורת הדין, במשפט תפדה, כי היה בו ענין הפיכת חושך לאור לכן זה מגיע לו, משא"כ הנשמה היתה רק במקום הגולה הוא ע"ד שביה בצדקה, מ"מ מעלה בעליית הנשמה שהיא למעלה מכל מדוה"ג.

העיקר הוא פי' הפסוק כפשוטו, הפדי' והיציאה מהגלות בפשטות.

ציון במשפט - תש"מ"ב

ציון; העיר וישראל, תשובה עילאה

אחד הפירושים בציון היינו הצדיקים ההולכים בדרך הישר הוא משפט התורה "א תורה לעבן", כל מעשיו גם לימודו הם ע"פ הלכה בשו"ע בהקדמת הביטול. ושביה, ל' שיבה (חזרה) ול' שבייה (גלות), בע"ת, משיב ניצוצות הקדושה השבויים בגלות ע"י מעשה (ל' כפיה וביטול) בצדקה שלו גורם לצדקת ה' שיסלח לו מדה כנגד מדה.

המפרשים פירשו ציון על העיר, אבל בדרושים העדיפו פי' הירושלמי ציון על ישראל מהפסוק "ולאמר לציון עמי אתה" ושם רומז על משפט וצדקה, תומ"צ שעל-ידם נעשה ציון. "ואשים דברי בפיך" - תורה בפה, פנימיות שבאדם, "אנכי ה'א גו' הרחב פיך ואמלאהו", אותו הפה שבו אוכל ושותה ונעשה דם ובשר כך תורתך בתוך מעי. "בצל ידי כסיתך" תורה גם מקפת, למעלה ממדוה"ג, בחי' מזון ולבוש. "לנטוע שמים וליסוד ארץ" - מצוות בכלל וקרבות בפרט.

אמנם למסקנת הדרושים הפסוק מרמז על ג' דברים, תורה (ואשים דברי) גמ"ח (בצל ידי) ועבודה (לנטוע שמים וגו').

ציון לשון סימן, כמאמר רשב"י אנה סימנא בעלמא, יכולני לפטור כל העולם מהדין, בעל תשובה (להסיר הדין מהעולם) למעלה מצדיק שגזר הקב"ה מקיים ואפילו מזה שהקב"ה גזר וצדיק מבטל, כי בבע"ת נאמר טרם יקראו ואני אענה, תכלית השלמות דתפדה ודשביה, ע"י תפלה עם א אידישער קרעכץ (אנחה של יהודי), תשובה עילאה תשובה שלימה באים ליעוד דישאל עושין תשובה ומיד הן נגאלין.

בעלמא, מאן פני האדון דא רשב"י. כך כל אחד גם אם הוא בבחינת "עמי" לשון גחלים עוממות הוא בחי' ציון וסימן.

כל זה קשור גם לפירוש ציון כפשוטו, ירושלים. כי עבודת הקרבנות תלוי בביהמ"ק שבירושלים. משא"כ תפילה אף שיכולים להתפלל בכל מקום גם בפינה נידחת ההמשכה אינה כ"כ בגילוי. מ"מ יש מעלה בעבודה התשובה בזמן הגלות (ושביה בצדקה) שבני ישראל מתגברים על העלמות והסתרים וממשיכים עי"ז גילויים שהם למעלה מהגילויים שבזמן הבית.

ציון במשפט - תש"מ

עליית שביה למעלה במדרגה מציון,

כמאמר מתווח בין פי' אדמו"ר הזקן בלקו"ת עם פי' האריז"ל בלקו"ת שלו (שנקראו בשם דומה מפני שהם שייכים) בפסוק ציון במשפט כו'. שנראה לכוונה כסותרים.

בלקו"ת מתחיל עם ענין ירידת הנשמה למטה צורך עליה עד"ז הירידה לגלות צורך עליה למדרי' נעלית יותר מלפני הגלות. מטרת הירידה, המשכת עצומה אשר אנכי מצוך היום, היום לעשותה, "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים", אתכפיא, ומוסיף "ממש", התהפכא. ע"ד חלק אלקה ממעל (הנשמה למעלה) ממש (בירידה למטה) כך גם תושב"כ בהעלם ובקיצור, תושבע"פ בגילוי. קודם לזה התבוננות בפסוק שמע ישראל, ל' אסיפה, ברור הניצוצות, הוי' אחד, גם גברי המקום ו' קצוות בטלים ליחודו ית'.

כל זה כפי שצ"ל, אבל כשאנו כן הוא גלות ניצוץ אלקי בנה"ב. ב' פריקים (או סעיפים) הראשונים בלקו"ת מדבר בענין גלות מעצם ירידת הנשמה גם אם עבודתו כדבעי, פ"ג מבאר ענין גלות בתוך נה"ב בהעדר עבודה, היא סיבת הגלות כפשוטו והפדיה וההשבה ע"י משפט וצדקה.

בלקו"ת "ציון במשפט תפדה" היא למעלה מ"ושביה בצדקה" אבל בלקו"ת מאריז"ל הוא להפך, הפדייה במשפט הוא למטה והוא הדין שעושים בני אדם בעוה"ז שפודין מהחיצונים אבל עדיין נשארת במקומה, אך כדי שתשוב למקומה הראשון ולמעלה מזה הוא ע"י צדקה לפני משורת הדין, א. כי העני לא נותן לו כלום ב. שנותן גם כשארין מבקשים ממנו, אמיתת החסד כשארין מי שיקבל ממנו, מדת החסד מאנט (תובע) להשפיע, כמו שהקב"ה טבע הטוב להיטיב האט נאכגעלאפן (רדף) אחר סדהש"ת וברא עולם כדי שיוכל להיטיב לברואיו. טבע זה ירש אאע"ה לכאו"א מישראל שמחפשים ורודפים אחר עניים וגבאי צדקה ומחזיקים קופות צדקה בבית. עד"ז אהבת ישראל הוא גם למי שלא ראה מעולם ולא קיבל ממנו דבר וצ"ל מס"נ לאהבו.

מזה ששני הפירושים נכתבו בספר "לקוטי תורה" צ"ל שיש קשר ביניהם אף שהם הפכים. כי הפדיה ועליה משבי' (שהיא למטה יותר) ע"י צדקה, מגיעה למעלה ובשלימות יותר מעליית ציון (שאינה בשביה רק בהעלם) במשפט. עד"ז הניצוצות שנתרחקו לגמרי בגלות ולא נרגש בהם שרשם לעת"ל יהפכו לקדושה בעצם מהותם.

סיכום מאמרי הרבי

דברים-חזון

ציון במשפט - תשמ"ז

הכוונה לירידה בשביה, צורך הגאולה שלאחריה

ציון קאי על הנשמה חלק אלקה ממעל ממש, לכאורה לא שייך בה גלות ושביה ואינה צריכה תיקון, מדוע צריכה לפדיה?

בערך לעבודה שהיתה יכולה להגיע (טהורה היא) ובפועל לא הגיעה, כי ירדה לבי"ע, צריכה לפדיה. לא נאמר מהיכן לפדותה א. כי אין עבודת אחד שווה לחברו ב. אין הפדיה ממקום מסוים, רק בערך לעבודה שיכלה להגיע ולא הגיעה.

פדיית הנשמה במשפט, הלכות התורה, בל"ג. ופדיית הגוף בצדקה ומצוות, מדידה והגבלה.

לשון שביה ותשובה שייכים זה לזה, (כי לה"ק אינו לשון הסכמי אלא מורה על תוכן הדבר, העולם וסדהש"ת נבראו ע"י אותיות דלה"ק) הכוונה בירידה לשביה וגלות אינה לעצמה אלא לגאולה שתבוא אחריה ע"י תשובה. והרוח תשוב וגו'. ממשיכים אור חדש במצוות (כמצוות רצונך) ובתורה, תורה חדשה מאתי תצא, המשכה מלמעלה מהזמן בזמן ומקום. בשבת חזון הנשמה, חלק אלקה ממעל, רואה את ביהמ"ק ממש, ופועל על הגוף שיהיה שמחה גדולה ביותר מלמעלה ממדידה והגבלה.

איכה יושבה – תשל"א (מוגה)

ישבה בדד, למעליותא

"שבה בדד" בגלות היא הקדמה לגילוי "בטח בדד עין יעקב", נחלה בלי מצרים, דירה בתחתונים, לעת"ל נשיג הפלאת העבודה דזמן הגלות עקבתא דמשיחא, דבר שגרם ביטול גם במשה רבינו.

להמשיך בדד, עתיק, יחיד שלמעלה מאחד, באופן של התיישבות (ישבה) על ידי "איכה", א' אלופו של עולם ליו"ד ספי' ואח"כ בכ"ה, מלכות המתלבש בבי"ע. בדד ב"פ דל"ת, א' דמשפיע ב' דמקבל.

מפרש תוכן התמיהה וההפלאה "איכה", איך אפשר להגיע מבחינה של "רבתי" ריבוי והתחלקות, ומבחי' "עם" לשון עוממות ונפרדים וממצב של "היתה כאלמנה" שבעלה באתכסא ו"רבתי בגוים" בהתלבשות בענייני ע' אומות, "שרתי במדינות", שכח התנשאות והתוקף הוא במדינות, איכה יבוא מכל זה לגילוי ד"ישבה בדד" למעלה מהשתלשלות.

שייכות בדד ליעקב, כי גילוי עתיק, ביהמ"ק השלישי הוא ע"י עבודת יעקב קו השלישי, מעלה בעבודה עתה גם על הגילוי דלעתיד.

[בשיחה לאחר המאמר (ת"מ סה ע' 60) הוסיף לבאר גם המשך הכתוב "בכה תבכה" למעליותא, בכי' של שמחה מגילויים נעלים ונפלאים ע"ד רבי עקיבא שבכה משמיעת סודות התורה. כפל הלשון בכה תבכה כנגד ב"ר וב"ש שע"ז זוכים לביהמ"ק השלישי, ע"ד משכן משכן, ביהמ"ק וירושלים של מעלה ושל מטה, יחוד או"א ויחוד זו"ן].

ציון במשפט - תשמ"ד

להחזיר את הגוף והנשמה למעלה ממקורו

פסוק זה על אף שייכותו לשבת חזון יש ממנה הוראה נצחית בעבודת האדם כל מקום וכל זמן. גם הפרטים וגם הסדר.

ציון היינו סימן, הכוונה לנפש האלוקית שיש בה ב' תכונות הפכים א. אינו הדבר אלא סימן לדבר, חלק אלקה ממעל, נפש השנית, ב. הוא מענינו של הדבר שהוא סימן אליו, "ממעל ממש".

שביה, לשון שיבה וחזרה ולשון שבויים שלה. מצב זה אינו שייך בנה"א אלא רק בלבושים דמדו"מ שאינם במקומם האמיתי ומתלבשים בגוף ונה"ב או על הגוף עצמו.

כללות עבודת האדם והכוונה במתן תורה לעשות שלום בעולם, חיבור נשמה בגוף, הן ציון והן שביה, אלא דציון היא עבודת הנשמה גופא ושביה קאי על לבושי מדו"מ שבגוף ונה"ב או הגוף עצמו.

לציון צריך משפט, תרגומו (שעניינו בירור לשון אוה"ע) "הלכתא", הליכה מלמעלה למטה, ע"ד השופט שאומר דעתו כפי שכלו מלמעלה, זה שייך לנה"א, הלא דברי כאש. אבל לשביה צריך צדקה להעלות העני ממדרגתו, וצדקה תרומם גוי, הגבהת והרמת הגשמיות. ומקדים ציון כי לימוד התורה הלכות הצריכות ופנימיות העניינים קודמת ונותנת כח לקיום המצוות. אף שהשבת הגוף בצדקה היא למעלה מציון, כי זה גופא שלא מרגיש האלקות הוא מפני שרשו למעלה יותר, כל הגבוה ביותר וכו', וע"י צדקה חוזר לשורש ומקור נעלה יותר. תחילה הקב"ה עוזרו ואח"כ האדם עובד בשלימות בתורה במוח שבראש וצדקה וכל המצוות ברמ"ח איברים וע"י עבודה בקב שלו מקבל מלמעלה תשעה קבין של חברו הוא הקב"ה שנקרא רעך ורע אביך.

ציון במשפט - תשמ"ו

צדקה גם עבור ציון אבל בעיקר לשביה

ע"י התבוננות דבכל יום יהיו בעיניך כחדשים שהוא לשון ציווי וגם לשון הבטחה ע"ז כל עבודת האדם היא כדבעי. אך כשאינו כן צריך להיות פדיון והשבה למקומו ע"י משפט וצדקה. לכאורה גם ציון צריך לשוב בצדקה כי לפני לימוד התורה צריך סייעתא דשמיא מיוחדת לכוון ההלכה כדבעי וכדי לקבל זה מלמעלה על האדם לסייע לנדכאים בצדקה. אבל בפסוק משמע שציון במשפט לבד תפדה, כי לא שייך בה שביה אלא כל דבר על מכונו בא, ורק במקומו עצמו צריך שיהיה כמו שצריך להיות, אבל לשביה, היינו מי שמקבל עליו עול ד"א, צריך פעולה להחזירו למקומו. לא די בתורה צ"ל צדקה ומצוות בעשיה גשמית כמבואר בתניא פרק ל"ז (בגימט' הב"ל) שנותן פרוטה מחיי נפשו ועולה כל כח נפש החיונית לה'.

המטרה בסיום הפטורה בפסוק זה, כי לא מספיק לבטל ענינים בלתי רצויים שבתחילת הפטורה אלא צריך גם להפכם לטובה. יהפכו ימים אלו וגו' והאמת והשלום אהבו, כל ישראל יקיימו כל המצוות כמצוות רצונך גם מצוות של מלך כי כל ישראל בני מלכים ומלכים הן. אמנם נצחיות המקדש דלעתיד הוא גם על ההווה ועל העבר לכן אפשר כבר בזמן הזה לקיים מצוות כמצוות רצונך.

סיכום מאמרי הרבי

דברים-חזון

קץ שם לחושך - תשכ"ד (מוגה)

ביטול חושך הגלות גם בגדרי העולם

מאמר זה נאמר בשבת ת"ב נדחה, בסגנון של שיחה מיוסד על מאמר בהמשך תער"ב המבאר ג' מדרגות באור וכך החלה השיחה אז, בשנת תנש"א י"ל מוגה לכבוד ט"ו מנחם אב. המאמר ציון במשפט תשמ"א (מוגה) גם הוא מיוסד על אותו המאמר דע"ב.

משמעות הכתוב, שלאחר הקץ לא יהיה שייך כלל חושך הגלות כי יתגלה אור בלתי מוגבל. כדי לקרב גילוי אור זה ולמהר עוד יותר את הגאולה העתידה הוא ע"י לימוד בתורה בענין האור. כמו אדמו"ר הרשב"ב נ"ע שדרש בת"ב (עדר"ת, בהמשך ע"ב) בענין האור.

אור הוא אין וביטול כי אור מעין המאור, ג' מדרגות בביטול זה: א. מצד-עצמו, מגלה רק מציאות המאור ולא מהותו ומתלבש בכלים, בינה. ב. מצד הרגשת מקורו למעלה מהתלבשות אבל בגדר התלבשות, חכמה. ג. מצד טבע העליה ורצוא למעלה מגדר התלבשות. כתר.

בעבודה: א. ביטול דהשגה מיוסד על אמונה, נמשך במציאות. ב. ביטול דאמונה, למעלה ממציאות אבל נרגש. ג. ביטול דמס"ג, למעלה ממציאות לגמרי.

מדרגות א-ב הרצוא הוא לא להיות חוץ ממקורו, כי העולמות תופסים מקום לגביו, אור זה אינו מבטל לגמרי את החושך. אבל מדרגה ג' הרצוא הוא להיות כלול במקורו, מבטל את החושך לגמרי. קץ בראש, האור שאינו בגדר יה' שייך לעולמות ועי"ז קץ בסוף, ביטול החושך בגאולה גם בגדרי העולם שיהיה כלי גם לאור זה ותושלם הכוונה דדירה בתחתונים שהתחתון גם מצד הגדרים שלו יהיה דירה לו ית' לעצמותו.

בלע הכות - תשכ"ה (מוגה)

עבודת "מואס ברע" אצל כל אחד

מאמר זה אמרו בה' מנ"א בקשר לסיום אמירת קדיש על אמו הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה שנסתלקה ו' תשרי שנה זו. עם סיום השלושים להסתלקות הרבנית הצדקנית חי' מושקא ע"ה (כא אדר תשמ"ח) הוציאו לאור מוגה. בהנחת המאמר מקשר הענינים עם סיום הלכות מסעי ותורת הבעש"ט בענין המסעות בהמשך למאמר של שבת לפני זה.

חטא עץ הדעת גרם לתערובת טוב ורע לכן הביא מיתה לעולם כדי שלא ישאר קיום לרע. לעתיד לבוא כאשר יתבטל הרע והמוות הרוחני מצד גילוי אור נעלה שאין ממנו יניקת החיצונים (ע"ד מואס ברע) לכן יתבטל ענין המיתה בכלל. משא"כ הגילוי שהיה בימי שלמה נתן מקום ליניקת החיצונים מבחי' אחורים ע"ד העבודה דסור מרע בצדיק שאינו גמור.

היות שכל הגילויים דלעתיד לבוא תלויים במעשינו ועבודתנו מובן שבזמנים מיוחדים צ"ל העבודה של "מואס ברע" אצל כל אחד ואחד מישראל גם בבינונים.

זכור ה' מה היה לנו - תשל"ג

זכור ה' מה היה לנו, ראומ"ה, למעליותא

מאמר זה מיוחד במינו, בו יוצא ללמד זכות על ישראל על כל חסרון שימצא בהן. מיוסד על כמה פירושי הבעש"ט והמגיד ורבותינו נשיאנו בפסוק זה במגילת איכה. יומני התקופה מספרים על אווירה שמחה ביותר ששררה בהתועדות זו וחלוקת לחיים לילדים ועוד.

כדי לשלול את הגלות שבא בסיבת שנאת חינוס צריך לעורר אהבת ישראל במסירות נפש. הבעש"ט מפרש "זכור ה' מה היה לנו" מה נעשה ע"י המ"ה שבנשמה, "הביטה וראה את חרפתנו" איך מחרפים נפשם בשביל אהבת ישראל.

במאמר (משנת תר"ל) שנדפס לאחרונה מביא מהזהר שמקשר פסוק זה עם מש"כ "זכור את בוראך בימי בחרותך" מלשון "בית הבחירה", ע"י הזכירה דביהמ"ק ממשיכים השפעות (ע"ד זכירת יצי"מ שמבטל קליפת פרעה) ומכניעים ושוללים לגמרי את הגלות.

ענין הגלות הוא לברר ניצוצות, מביא פי' שני מהבעש"ט "זכור ה'" מה שנעשה למ"ה שבנשמה. "הביטה וראה" איך שהמ"ה במצב של חרפה, קליפת ראומ"ה מנגד לאצי', רצונו לראות את הביטול שאחרים ידעו מקיום התומ"צ שלו.

אמנם חסרון זה הטביע הקב"ה באדם, ע"ד לעולם ילמד אדם שלא לשמה ומתוך שלא לשמה בא לשמה. ומכיון שכך הטבע שהתחלת הלימוד הוא שלא לשמה וכן תשב"ר לומדים מיראת הרצוה ואעפ"כ הבל פיהם סליק לעילא, אין זה ענין של חסרון. כך גם זה שבאדם נכנסה רוח שטות ומאבד את המ"ה שנותנים לו, (פירוש הה"מ ב"מה היה לנו") גם כן אין חסרון זה באדם (בגימ' מה) מצ"ע אלא רק שנכנס בו.

פירוש נוסף כפשוטו, זכור ה' וגו' הביטה וראה את חרפתנו, חרפת אלמנותיך, אלמנה הוא אל-מנה שחסר שער הנו"ן (פעמיים, "מאה שערים", ל"ך וכ"ל) כפי' האריז"ל עה"פ "ויתעבר ה' בי למענכם" ישראל חיסרו במשה את שער הנו"ן, אלא שזה רק כאלמנה בכ"ף הדמיון, שהלך בעלה למדינת הים ועתיד לחזור. ואין זה שרוצים לספר חסרון בישראל אלא לעורר ענין נעלה יותר. כי הא גופא שחסר לנו שער הנו"ן מביא לחרפת אלמנותיך כפירוש הבעש"ט שמחפרים עצמם במסירות נפש על אהבת ישראל עד שאפילו מרע"ה עניו מכל האדם בראותו דרא דעקבתא דמשיחא ואת המס"ג שלהם ועי"ז יוצאים מחרפת אלמנותיך ומענין ראומ"ה, ומדה כנגד מדה אהבת ה' לנו כמשל הה"מ מאב המצמצם עצמו לבנו הקטן ואינו מחכה שיגדל אלא מתגלה אליו כפי שהוא, כן תהח' לנו גאולה באופן של מיד ואין צריך לחכות.

